

Pianonsoiton ryhmäopetuksen edut ja heikkoudet opettajien kokemana

Keijo Eskola

**Pedagoginen opinnäytetyö
Huhtikuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

19.4.2008

Tekijä(t) ESKOLA, Keijo	Julkaisun laji Pedagoginen opinnäytetyö 5 op	
	Sivumäärä 24	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Salainen saakka	
Työn nimi Pianonsoiton ryhmäopetuksen edut ja heikkoudet opettajien kokemana		
Koulutusohjelma Opettajan pedagogiset opinnot musiikin ja tanssin alalla		
Työn ohjaaja Sirpa Laitinen-Väänänen		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Pianonsoiton opetusta järjestetään yksilö- ja ryhmäopetuksena. Ryhmäopetus hyvin järjestettynä on taloudellinen tapa opettaa pianonsoittoa useille oppilaille. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää eri tavoin toteutetun ryhmäopetuksen etuja ja heikkouksia kirjallisuuden ja haastattelujen pohjalta. Tutkimuksessa selviää, että pianonsoiton ryhmäopetus mahdollistaa useamman oppilaan samanaikaisen opetuksen. Ryhmäopetuksen etuja ovat mm. ajan säästö, yhteismusisoiminen, kuulemalla oppiminen ja sosiaalisuus. Ryhmäopetuksessa koetaan taide-elämyksiä. Pianonsoiton ryhmäopetuksen haittoja ovat henkilökohtaisen soittoaajan vähyys sekä se, että samaa tasoa tekniikassa ja kappaleissa kuin yksilöopetuksessa on vaikea saavuttaa. Opettajalle ryhmäopetus on haastavampaa kuin yksilöopetus. Tämän pedagogisen opinnäytetyön perusteella voidaan sanoa, että ryhmäopetus soveltuu pianonsoiton opetukseen. Erityisesti se toimii pienten lasten, vapaan säestyksen ja aikuisten harrasteryhmien opetuksessa. Ryhmäopetus ei voi korvata yksilöopetusta suomalaisessa musiikkioppilaitosjärjestelmässä, sillä ryhmässä on vaikea saavuttaa samaa taitotasoa kuin yksilöopetuksessa.		
Avainsanat (asiasanat) piano – soittaminen – opetus, ryhmät – opetus, vapaa säestys – opetus,		
Muut tiedot sisältää liitteen (2 sivua)		

Author(s) Eskola, Keijo	Type of Publication Diploma project (5 ECTS credits)	
	Pages 24	Language Finnish
	Confidential Until _____	
Title The Advantages and Disadvantages of Teaching Piano in Groups		
Degree Programme Pedagogical studies for music and dance teachers		
Tutor(s) Sirpa Laitinen-Väänänen		
Assigned by		
Abstract There are two ways to teach piano playing – to groups or to individuals. Well organised group teaching is an economical way to teach piano playing to several pupils. The aim of this study is to find out the advantages and disadvantages of teaching piano in different groups. The study is based on literature and interviews. Group teaching enables the teaching of several pupils at the same time. Its advantages are the save of time, to make music together, to learn by listening and sociality. Pupils get musical experiences in groups. The disadvantage of group teaching is the limited individual playing time. It is also very hard to reach the same technical level and repertory than in individual lessons. The teaching of groups is challenging to a teacher. According to this diploma project is group teaching suitable for teaching piano. It is on its bests, when teaching little children, accompaniment and groups of adults. Group teaching can't replace individual lessons in Finnish music education, while it is very hard to reach the same level in piano playing in group as in individual teaching.		
Keywords piano - teaching, group teaching, accompaniment - teaching		
Miscellaneous Includes an appendix (2 pages)		

Sisällys

1 JOHDANTO.....	3
2 TAVOITE	4
3 TEORIATAUSTA	5
3.1 Pianonsoiton opetus.....	5
3.2 Pianonsoiton ryhmäopetus.....	6
<i>3.2.1 Ryhmän merkitys oppimisessa.....</i>	<i>7</i>
<i>3.2.2 Ryhmäopetuksen historiaa (lähinnä Yhdysvalloista).....</i>	<i>8</i>
3.3 Suomalaisia näkökulmia pianonsoiton ryhmäopetuksesta.....	10
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	13
4.1 Menetelmä.....	13
4.2 Haastateltavat ja heidän opetusjärjestelyjensä esittely.....	13
4.3 Aineiston analysointi.....	15
5 TULOKSET.....	16
5.1 Pianonsoiton ryhmäopetuksen edut	16
<i>5.1.1 Oppilaille.....</i>	<i>16</i>
<i>5.1.2 Opettajalle.....</i>	<i>17</i>
5.2 Pianonsoiton ryhmäopetuksen haasteet ja heikkoudet.....	18
<i>5.2.1 Oppilaille.....</i>	<i>18</i>
<i>5.2.2 Opettajalle.....</i>	<i>18</i>
6 POHDINTA.....	19
6.1 Tulokset	19
6.2 Oppimisprosessini.....	20
7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	21
LIITE.....	23

1 JOHDANTO

Pianonsoiton ryhmäopetus on viime aikoina noussut pinnalle opetusmuotona. Kiinnostavaa siinä on mahdollisuus opettaa soittotaitoa laajemmille oppilasryhmille, mikä ei resurssien puuttuessa ole mahdollista yksityisopetuksena. Ryhmäopetuksen tehokkuutta on kuitenkin syytä selvittää ennen sen laajamittaista käyttöönottoa.

Itselläni on kokemusta mestarikurssien intensiivisistä tunneista, jotka olen kokenut omassa musiikinopiskelussani hyvin merkityksellisinä. Voisivatko oman opettajan ryhmätunnit olla yhtä tehokkaita? Kuinka opettajan on asennoiduttava ryhmätilanteeseen, kun on totuttu pitämään yksityistunteja. Internetiä selatessani törmäsin YouTubessa videoon, jossa pianonsoiton opettaja opetti kolmea lasta ryhmänä. Oppitunti sisälsi paljon yhteistoimintaa: pelejä ja leikkejä, improvisaatiota ja klaviatuuriin tutustumista. Tunti sosiaalisena tapahtumana näytti toimivan.

Pyrin tässä tutkimuksessa selvittämään ryhmätuntien ja ryhmäopetuksen merkitystä pianonsoiton opiskelussa. Tavoitteenani on tutkia pianonsoiton ryhmäopetusta ja selvittää sen etuja ja heikkouksia opettajan näkökulmasta ja kokemana?

Perehdyn aiheeseen kirjallisuuden pohjalta mutta varsinaisena aineistona käytän haastattelumateriaalia muutamilta pianonsoiton opettajilta ja opiskelijoilta.

2 TAVOITE

Tässä työssäni tarkoitukseni on selvittää, mitä ryhmätunneilla tapahtuu. Aiheesta nousevat esille seuraavat kysymykset: Ovatko ryhmätunnit vain esiintymisareena oppilaille, vai pohditaanko siellä mahdollisesti yhdessä soitannollisia ongelmia? Miten ryhmätunnit vaikuttavat esiintymisjännitykseen? Muodostuuko ryhmätunneilla tärkeitä sosiaalisia kontakteja? Tehostavatko ryhmätunnit yksilöopetusta, ja voisivatko ne jopa korvata sitä?

Tutkin työssäni ryhmätuntien ja ryhmäopetuksen merkitystä pianonsoiton opiskelussa. Selvitän sen etuja, heikkouksia ja haasteita opettajan näkökulmasta sekä kokemana.

3 TEORIATAUSTA

3.1 Pianonsoiton opetus

Tässä tutkimuksessa tarkoitan pianonsoitolla sekä klassisen repertuaarin, vapaan säestuksen, improvisaation että pianon avulla tapahtuvaa muuta musiikin yleistä opetusta.

Anja Oksanen on tehnyt väitöskirjassaan laajan kirjallisuuskatsauksen pianonsoitosta, sen oppimisesta ja pedagogiikasta. Siinä hän esittelee musiikillisten taitojen oppimisjärjestyksen Waltersin mukaan (1992, 542) Gordoniin (1988) pohjautuen seuraavasti: Ensimmäisenä tapahtuu kuulonvarainen oppiminen, joka sisältää laulamisen; toisena sanat ja rytmit yhdistyvät ääniin; kolmantena mallisarjat voidaan erottaa kokonaisuudesta kuulonvaraisesti; neljäntenä äänet ja sanat pystytään yhdistämään nuottikuviin; sekä viimeisenä kokonaisuuteen, jolloin mallisarjoihin yhdistetään nuottikuvan toistosta aiheutuva ääni. Luovuus ja improvisointitaitojen soveltaminen liittyvät kuulonvaraisuuteen ja symboliseen assosiointiin. Teoreettisen ymmärryksen ja notaation oppiminen pohjautuvat niin kuulonvaraisuuteen kuin kielelliseen ja symboliseen hahmottamiseen.¹

Oksanen mukaan havainnollistamisen merkitys pianonsoiton oppimisessa on keskeistä. Opettajan näyttäessä mallia opiskelija tekee sisäisesti samaa ja luo tällöin mielikuvan tavoitteena olevasta toiminnasta. Oppiminen tapahtuu aina asteittain. Vähitellen opitaan erilaisia soittotapoja, jolloin niitä voidaan käsitellä monipuolisesti eri tilanteissa. Oksanen kirjoittaa Waltersia mukaillen, että mielikuvien käyttö on hyödyllistä musiikkia tehtäessä. Oksanen viittaa Pembrookiin ja Tayloriin kirjoittaessaan, että opiskelijoiden monipuolisilla musiikkikokemuksilla ja niiden muodostamilla mielikuvilla voidaan tehostaa opetusta.²

Oksanen kirjoittaa musiikin oppimisen edistyvän todennäköisesti parhaiten, jos se perustuu siirtovaikutukseen (transfer) tähtäävän ohjaukseen, missä on kyse soiton motoris-

¹ Oksanen 2003, 5.

² Emt. 6.

ten taitojen oppimisesta sekä automatisoitumisesta toistuvasti harjoittelemalla sekä toisaalta mielikuvien ja mallien siirtämisestä musiikkia kuuntelemalla, jolloin kysymys on abstrakteista taidoista, kuten notaation lukemisesta, analysoimisesta ja tulkinnasta. Oksanen jatkaa Savaan viitaten että musiikin oppimiselle tärkeää on myös turvallinen ja luovuudelle sekä omaperäisille tulkinnoille avoin ilmapiiri.³

Oksanen kirjoittaa pianonsoiton opetustilanteissa useiden oppimiskäsitysten yhdistyvän tilanteen vaatimusten mukaan.⁴ Oksanen on lainannut tutkimuksessaan Cruickshankia, jonka mukaan tehokkaassa opetuksessa demonstraatiot ovat selkeitä, opetus on vaihtelevaa ja se hyödyntää pienryhmiä. Tehokas opetus myös rohkaisee opiskelijoita osallistumaan ja käyttää hyväksi yllättäviä tilanteita.⁵

3.2 Pianonsoiton ryhmäopetus

Ryhmäopetuksella tarkoitetaan kahdelle tai useammalle oppilaalle samanaikaisesti annettavaa opetusta. Pianonsoiton ryhmäopetus ei ole välttämättä sitä, että moni oppilas soittaa pianoilla yhtä aikaa, vaan sillä tarkoitetaan musiikillisten tietojen ja taitojen opetusta oppilaan yksilölliset ominaisuudet huomioiden ja ryhmän mahdollisuuksia hyödyntäen.⁶

Suomessa ryhmäopetusmetodeja sovelletaan aika vapaasti. Opetuksen tavoitteena on laaja musiikkikasvatus eikä huippupianismi. Musiikin oppimisen lisäksi opetellaan tärkeitä vuorovaikutustaitoja pianon ja laulun välityksellä. Yleensä suomalaiset ryhmät ovat pieniä ja niissä pyritään huomioimaan persoonallisuudet alusta alkaen.⁷

Tutkimuksessani tutkin ryhmäopetuksen lisäksi ryhmätunteja, joissa opettajan rooli on vähäisempi ja joissa keskitytään kuuntelemaan ja soittamaan toisten oppilaiden läsnä ollessa.

³ Oksanen 2003, 6.

⁴ Emt. 17.

⁵ Emt. 11.

⁶ Kesälä 2005 (Karhiloa ja Mattilaa mukaillen).

⁷ Nevamäki-Karri 1999, 40–44.

3.2.1 Ryhmän merkitys oppimisessa

Reijo Kauppila määrittelee ryhmää seuraavasti: ryhmään kuuluminen on ihmiselle joka-päiväistä. Ryhmällä on suuri merkitys ihmiselle. Ryhmän koko ja kiinteys eivät ole olennaisia, vaan se että ryhmällä on vuorovaikutussuhde. Kauppilan mukaan toimiva ryhmän määrittely on Homansilla (1950): Ryhmä on joukko ihmisiä, jotka toistuvasti kommunikoiivat toistensa kanssa. Ryhmä muodostuu niin vähäisestä määrästä ihmisiä, että jokainen heistä voi kommunikoida toisen ryhmään kuuluvan kanssa, ei toissijaisesti vaan interpersoonallisessa (face to face) kontaktissa.⁸ Jaques määrittelee ryhmää vielä seuraavilla asioilla: jäsenet ovat tietoisesti ryhmänä; jäsenillä on keskinäinen riippuvuussuhde; ryhmä on sosiaalinen yhteisö normeiltaan, rooleiltaan, voimiltaan ja tunneperäisiltä suhteiltaan. Ryhmän jäsenet vaikuttavat toisiinsa ja ovat vastuussa muista ryhmän jäsenistä.⁹

Ryhmän jäsenyyttä Kauppila määrittelee sillä, että ryhmä perustuu jäsenten yhteiselle tavoitteelle. Ryhmän jäsenet hyötyvät jollakin tavalla toisistaan. Ryhmällä on yleisellä tasolla kaksi tehtävää: saavuttaa ryhmän hyväksymät toiminnalliset tai muut tavoitteet sekä säilyttää ryhmän kiinteys, mikä lopulta auttaa toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisessa.¹⁰

Ryhmän toimintaan vaikuttaa aina sen sisäinen dynamiikka ja ryhmän jäsenten väliset suhteet. Ryhmä voi olla enemmän kuin osiensa summa tai sitten se voi olla myös vähemmän. Tämä riippuu ryhmän sisäisistä suhteista.

Ryhmä tukee oppimista silloin, kun ryhmän jäsenet kokevat yhteishenkeä ja sitoutuneisuutta sekä huolenpitoa toisistaan. Tämä aiheuttaa sen, että ryhmässä on hyvä olla ja työskentely on sujuvaa. Hyvän ryhmän ilmapiiri sallii tunteet jäsenilleen. Se edistää keskittymistä ja motivaatiota. Jos ryhmässä vallitsee vuorovaikutuksen ja luottamuksen tila, saa ryhmältä palautetta oppimisesta ja ryhmä selviytyy haasteistaan. Kun ryhmä on yhteistoiminnallinen, se jakaa työnsä ja ponnistelee aktiivisesti kohti tavoitettaan.¹¹

⁸ Kauppila 2005, 85.

⁹ Jaques 1984, 1-2.

¹⁰ Kauppila 2005, 85–86.

¹¹ Kovanen, 2005, 72.

Sylvia Coats kokoaa kirjassaan *Thinking as you play* tuottoisan ryhmän piirteitä.¹²

1. Aktiivinen osallistuminen, ei passiivinen
2. Yhteistyö, ei kilpailu
3. Avoin ja mukautuva, ei jääräpäinen
4. Asenne, että jokainen on vastuullinen tekemään parhaansa, eikä vain liukua mukana, koska muut tekevät työt
5. Huolenpito ja kunnioitus muita kohtaan, ei ennakkoluuloisuutta ja klikkejä
6. Innokkuus, ei huoli
7. Luottamus, ei pelko

Coats kirjoittaa ryhmädynamiikan perussäännöt seuraavasti:¹³

1. Ryhmän tuki on ongelman ratkaisua.
2. Ryhmän johtajuus on tehokkainta silloin, kun se on osallistuvaa.
3. Ryhmän osallistuminen vähentää patoutumia, kun taas yksilösoitto kasvattaa itsetuntoa.
4. Ryhmä on riippuvainen jokaisen yksilön panoksesta.
5. Ryhmä toimii parhaiten yhteistyön hengessä.
6. Ryhmä on muutoksen väline.

3.2.2 Ryhmäopetuksen historiaa (lähinnä Yhdysvalloista)

Pianonsoiton ryhmäopetuksen kehityksessä merkittävä osuus on myös tekniikan kehitymisellä ja elektronisten pianolaboratorioiden syntymisellä. Siihen liittyen pianon tarkastelen pianonsoiton ryhmäopetuksen kehittymistä Yhdysvalloissa.

Pianonsoiton ryhmäopetuksen aloittamisajankohta ei ole aivan selkeä. Vuonna 1815 Johann Bernhard Logier (1780–1846) aloitti pianoryhmätunnit Irlannissa. Maine hänen opetuksestaan kulkeutui Yhdysvaltoihin, josta pari opettajaa osallistui hänen kursseilleen. Ennen sisällissotaa etelävaltioissa opetettiin pianonsoittoa kouluissa naisryhmille. 1900-luvun alussa pianojen myynti kasvoi nopeasti, ja vuonna 1913 ryhmäopetus nähtiin mahdollisuutena saada opetusta useammille halvemmallalla kuin yksityisopetuksessa. Vuonna 1915 Thaddeus P. Gidding ja Hazel Gertrude Kinscella Minneapolisista esittelivät suunnitelmansa pianon ryhmäopetuksesta. Heidän metodillaan luokat kasvoivat nopeasti ja kymmenen vuoden kuluttua ohjelmaa käytettiin neljässätoista muussa kaupungissa.¹⁴

1920-luvulla useat koulut esittelivät pianoryhmäohjelmansa. Pääasiallisina työvälineinä olivat paperiset koskettimistot mutta myös muita instrumentteja alkoi ilmaantua käyt-

¹² Coats 2006, 133.

¹³ Emt. 135.

¹⁴ Anderson, 2006.

töön; muiden muassa soitin, jolla ääni tuotettiin kielillä. Myös äänitteiden käyttö aloitettiin. Vuonna 1930 jo 873 kaupungin kouluissa opetettiin ryhmiä. Seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana tarjonta vähentyi johtuen maailman ja Korean sodista sekä lisääntyvästä yksityisopetuksesta. 1950- ja 60 -luvulla ryhmäopetus nousi jälleen. Silloin kehitettiin hiljaisia klaviatuureja sekä ensimmäisiä sähköpianoja. Vuonna 1956 Wurzliner yhtiö mainosti laboratoriota, jossa oli useita kosketinsoittimia kuulokkeineen sekä ”multipianomonitori”, joka antoi opettajalle mahdollisuuden kuunnella jokaista opiskelijaa erikseen.¹⁵

1950 – 60 -luvulla julkaistiin paljon pedagogista materiaalia uutta teknologiaa varten. Tämä näkyy ryhmäpedagogiikan opettajien organisaatioiden perustamisena sekä useiden aikakauslehtien perustamisena (Piano Quarterly, American Music Teacher ja Clavier). Lehdet julkaisivat useita artikkeleita pianoryhmien opettamisesta. Kun yhä useammassa yleisissä kouluissa sekä yksityisstudioissa oli elektronisia laboratorioita, kasvoi pedagogisen materiaalin tuotanto räjähdysmäisesti. 1970-luvulla ryhmäpianopedagogiasta tuli oma erikoistumisalansa. National Piano Foundation perustettiin ajamaan ryhmien asiaa. 1970-luvun lopun ja 1980-luvun alun merkittävin kehitys oli instrumenttien digitalisoituminen ja MIDI-standardin (Musical Instrument Digital Interface) luominen, mikä mahdollisti tallentamisen ja toistamisen. 1980- ja 1990 -luvulla kehitettiin ulkoisia laitteita, jotka sisälsivät syntetisoituja ääniä sekä mahdollistivat nauhoitukset, sekvensoinnin ja kvantisoinnin. Opettajat saattoivat säveltää ja orkestroida säestyksiä, joita sitten voitiin soittaa eri tempoissa äänenlaadun kärsimättä. Lopulta nämä ulkoiset yksiköt muuttuivat osaksi instrumenttia. Tämä mahdollisti tietokonelevykkeelle tallentamisen. Valmiita levykkeitä voitiin käyttää ohjeistukseen ja harjoituksiin. 1980-, 90- ja 2000 -luvulla pidetyissä konferensseissa on aina käsitelty tekniikan kehitystä. National Piano Foundation alkoi sponsoroida alueellisia ryhmien opettajien harjoittelujaksoja. Huima kehitys pianonsoiton ryhmäopetuksessa ja teknologiassa tulee luultavasti jatkumaan edelleen.¹⁶

¹⁵ Anderson 2006.

¹⁶ Emt.

3.3 Suomalaisia näkökulmia pianonsoiton ryhmäopetuksesta

Nevamäki-Karri on kirjoittanut Rondo-lehteen artikkelin pianonsoiton ryhmäopetuksesta Suomessa. Hänen mukaansa ryhmä auttaa lapsia löytämään motivaation harjoitteluun. Hän on sitä mieltä, että ryhmäopetus ei sovi kaikille. Siksi oppilaita on hyvä testata etukäteen, jotta ryhmistä saisi mahdollisimman toimivia. Lapset oppivat toisiltaan ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Samalla kasvaa pitkäjänteisyys ja kärsivällisyys. Toiset on pakko ottaa huomioon ja odottaa vuoroaan. Lapsi huomaa myös, että toisetkaan eivät heti osaa kaikkea. Muiden kuullen soittamisesta tulee luonnollista. Ryhmätunnilla oppilaalla on sekä soittajan että kuulijan roolit. Parhaimmillaan lapset korjaavat toistensa soitta myönteisessä hengessä ja toimivat esimerkkeinä toisilleen. Lapsi osaa suhteuttaa omat taitonsa paremmin toisiin nähden ja ymmärtää jokaisella olevan omia vaikeuksia ja vahvuuksia. Aina ryhmä ei kuitenkaan toimi. Tällöin on paras hajottaa ryhmätunnit ja siirtyä oppilaiden kanssa yksittäisopetukseen, jolloin kutakin ryhmäläistä voidaan ohjata ryhmän häiritsemättä.¹⁷

Ulla Kesälä on perehtynyt tutkimuksessaan ”Yksin vai yhdessä?” Suomessa aiemmin julkaistuihin tutkimuksiin pianonsoiton ryhmäopetuksesta. Hän on tullut siihen tulokseen, että useimmiten on tutkittu jotain tiettyä ryhmäopetusmetodia, kuten Suzuki-, Kodály- tai Pace-metodia. Näitten metodien rinnalle on kuitenkin nykyään kehittynyt uusia vapaampia ja edellä olevia yhdisteleviä metodeja. Kaikissa mainituissa metodeissa on kyse lapsen kuuntelemaan opettamisesta ja sitä kautta soittamisen oppimisesta. Suzuki perustuu musiikin kuunteluun ja opettajan ja muiden lasten soiton matkimiseen. Pace-metodin keskeisenä tavoitteena on herättää luova ilmaisu lapsessa. Ryhmätunneilla lapset kuuntelevat toisiaan ja oppivat samalla myös oman soiton kriittistä kuuntelua. Kodály-menetelmässä tärkeintä on ennen kaikkea sisäisen kuulemisen kehittäminen. Musiikkia opitaan eri aistien välityksellä. Ensin lauletaan yhdessä, sitten taputetaan sanarytmit ja marssitaan perusrhythmin mukaan. Tämän jälkeen opetellaan soittamaan kappaletta.¹⁸

Kesälän mukaan lapset tottuvat nopeasti esiintymiseen, koska se on jatkuvaa ryhmäopetuksessa. Hänen tutkimuksessaan ilmeni myös, että aikuisten oppilaiden jännittäminen

¹⁷ Nevamäki-Karri 1999, 40–44.

¹⁸ Kesälä 2005, 7-8.

vähenee, vaikkakaan aikuiset eivät mielellään esiinny. Hänen mukaansa oppilaat oppivat paljon myös kuuntelemalla toistensa soittoa. Lapset voivat oppia musiikkia myös silloin, kun he eivät istu paikallaan. He oppivat poimimaan toisten soitosta tärkeitä tekniikkaan, sointiin ja rytmiin liittyviä asioita. Kesälä totesi kuunteluun ohjaamisen olevan kuitenkin tärkeää. Kesälän mukaan aikuisoppilaille kuuntelun merkitys korostui vielä enemmän, sillä toisia kuunnellessa on mahdollista kouluttaa korviaan keskittyneesti, mikä ei ole itse soittaessa niin helppoa, kun on keskityttävä useaan muuhun asiaan.¹⁹

Kesälä kirjoittaa ryhmäopetuksen säästävän aikaa, koska teoriaa voidaan opettaa usealle yhtä aikaa. Hänen tutkimuksessaan henkilökohtaisen soittoajan pienempää osuutta ei koettu ongelmana alkeisopetuksessa, vaan päinvastoin opetus koettiin mielekkäämmäksi, koska se etenee joustavasti. Pienille lapsille henkilökohtaiset tunnit ovat joskus jopa liian pitkiä. Lisäksi aikuisoppilaiden kohdalla ei koettu ongelmana soittoajan vähyyttä, sillä he eivät kokeneet harjoittelevansa riittävästi pidempää henkilökohtaista aikaa varten. Heidän tavoitteensa eivät olleet niin korkealla.²⁰

Kesälä toteaa harrastuksen sosiaalisuuden olevan kantava voima ongelmien yli. Sosiaaliset kontaktit vaikuttavat myönteisesti mielikuvaan soittoharrastuksesta ja toisinaan jopa pitävät oppilaita kiinni harrastuksessaan esimerkiksi murrosiän myrskyissä. Lapset ystäväystyivät nopeasti ryhmän sisällä. Ryhmätunnilla huippukohdat ja elämykset koetaan yhdessä. Samoin ongelmat voidaan kohdata yhdessä. Se lisää yhteenkuuluvaisuutta. Aikuisille ryhmän sosiaalisuus on myös merkittävä harrastuksen mielenkiinnon ylläpitäjä. Hyvässä ryhmäilmapiirissä harrastukseen sitoudutaan paremmin ja tunneilla käydään aktiivisemmin. Hyvä ryhmäilmapiiri on suorassa yhteydessä motivaatioon.²¹

Tuula Mattila on tutkielmassaan vertaillut pianonsoiton yksittäis- ja ryhmäopetusta haastatteleamalla pariakymmentä musiikkioppilaitoksen opettajaa. Tutkimuksesta ilmenee, että ryhmäopetusta järjestävät opettajat ovat tyytyväisiä sillä saavutettuihin tuloksiin, mutta yksityisopetusta antavat opettajat epäilevät sitä. Ryhmäopettajat kokevat ryhmäopetuksen olevan jopa paras menetelmä alkeisopetuksessa, koska teoria-asiat opetetaan kerralla koko ryhmälle, oppilaat oppivat kuullessaan toisten soittoa, ryhmäopetus

¹⁹ Kesälä 2005, 54–56.

²⁰ Emt. 56–58.

²¹ Emt. 64–67.

motivoi harjoittelemaan, vähentää esiintymisjännitystä ja kehittää vuorovaikutustaitoja.²²

Mattilan tutkimus osoittaa, että opettajien mielestä ryhmäopetus on vaativampaa, koska tunnit täytyy valmistella huolellisemmin, jotta jokainen oppilas voidaan ottaa huomioon. Opettajan on pystyttävä käsittelemään ryhmää ja sen käyttäytymistä sekä oltava jatkuvasti valppaana ja aktivoitava oppilaita.²³

Kesälä kirjoittaa tutkimuksessaan myös Tiina Andersinin tutkineen yksilöopetuksen rinnalla järjestettävän ryhmäopetuksen etuja opinnäytteessään (2002). Tässä tutkimuksessa on todettu oppilaiden oppivan jopa tehokkaammin toisiltaan kuin opettajalta. Kesälän mukaan Andersin näkee yhteisöopetuksen kehittäväksi toiselta oppimisen muotona.²⁴

²² Mattila 1987.

²³ Emt. 33–37.

²⁴ Kesälä 2005.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Menetelmä

Käytän tutkimuksessani aineistona haastattelua. Olen haastatellut kolmea pianonsoiton opettajaa, jotka käyttävät ryhmäopetusta yhtenä opetusmenetelmänään sekä yhtä opettajaa, joka pitää säännöllisesti ryhmätunteja. Toteutin haastattelut sekä tapaamalla opettajia että puhelin- ja sähköpostihaastatteluna.

4.2 Haastateltavat ja heidän opetusjärjestelyjensä esittely

Opettaja A on yliopiston opettaja ja yli 50-vuotias nainen. Hän on opettanut pianostudiossa lähinnä luokanopettajaopiskelijoita, siis aikuisia. Tuntien opetussuunnitelma on ollut lähinnä vapaaseen säestykseen kohdistuvaa. Pianostudiossa työskentelyssä jokaisella opiskelijalla on käytössään kuulokkeellinen sähköpiano ja notaation tukena digitaalista oppimateriaalia. Kunkin opiskelijan kanssa käsitellään kaikkia pianonsoiton elementtejä riippuen kulloisestakin ohjelmistosta.

Opettaja B on myös yli 50-vuotias nainen. Hän on sekä pianonsoiton opettaja että musiikin varhaiskasvattaja. Hän on opettanut noin 30 vuotta. Hänen työpaikkanaan on konservatorio, jossa hän opettaa sekä musiikkileikkikouluryhmiä, pianomuskaria että pianooppilaita. Ryhmäopetusta hän on järjestänyt noin kuuden vuoden ajan. Pianomuskari-ryhmät eivät ole suuria, yleensä pari oppilasta yhtä aikaa. Ryhmään kuuluvat oppilaat käyvät pianotuntien lisäksi tavallisessa musiikkileikkikoulussa. He voivat siten saada isommassa ryhmässä monipuolisia musiikillisia valmiuksia, joita hyödynnetään yksityiskohtaisemmassa työskentelyssä pianotunneilla, ja pianotunneilla opittua materiaalia voidaan soveltaa sitten muskariryhmässä. Pääasiana on musiikin tekeminen ja yhteismusisointi heti alusta alkaen. Pianomuskarin tavoitteena ei ole suinkaan tuottaa huippupianisteja, vaan suoda mahdollisuus yhteismusisointiin sekä luoda valmiuksia myöhemmälle pianonsoiton tai muun instrumentin opiskelulle. Pianomuskari toteutetaan niin,

että tunnilla soitetaan paljon. Välillä soitetaan pelkästään pianoa, välillä toinen oppilas laulaa, tai säestää erilaisilla laattasoittimilla, lyömäsoittimilla, kanteleella jne. Tunnin kuluessa liikutaan ja leikitään. Näin voidaan tuoda esille kappaleiden karaktäärejä, esimerkiksi valssi tai marssi. Tunnilla kuunnellaan musiikkia ja tanssitaan. Näin haetaan oikeaa poljentoa. Laulaminen on hyvin tärkeää. Siinä opitaan solfaamista eli sävelkorkeuksien tunnistamista, sanat auttavat oikean rytmin löytämisessä ja hengittäminen fraasien muodostamisessa. Pianomuskari pyrkii huomioimaan lapsen kehitystä, ja siirtyy toiminnalliselta tasolta ikoniselle ja lopulta symboliselle tasolle. Tunneilla käsitellään kaikkia pianonsoiton elementtejä (rytmi, harmonia, melodia, muodot, fraasit, fraseeraus, balanssi, soittotekniset ongelmat yms.) Näitä käsitellään kuitenkin paljon mielikuvien kautta. Tunnilla puhutaan paljon lapsen maailmaan liittyvistä asioista, eläimistä, väreistä ja luonnosta.

Opettaja C on myös kokenut konservatorion naisopettaja, joka on opettanut samoin 30 vuotta, joiden aikana hänellä on ollut ryhmiä noin kuuden vuoden ajan pääasiassa 80-luvulla. Lisäksi hänen yksittäisoppilaansa soittavat jatkuvasti neli- ja kuusikätismusiikkia muodostaen näin pienryhmiä tarvittaessa. Pääasiallisesti ryhmäoppilaat ovat olleet 5–10 -vuotiaita vasta-alkajia. Opettaja on pitänyt eniten pariopetuksesta. Opettajan metodina oli, että useampi lapsisissa ryhmässä oli yksi ”pikku-ope”, joka vaihtui joka tunti. Hänen tehtävänä oli seurata opetusta ja erityisesti tarkkailla toisten ryhmän jäsenten suoriutumista ja antaa siitä palautetta. Myös pikku-opettaja sai aina soittaa läksynsä tunnilla. Opettaja hyödynsi liikuntatehtäviä ja leikkejä. Luokassa oli kaksi pianoa, joilla jokainen oppilas soitti vuorollaan. Opettaja C opetti vasta-alkajia niin, että nämä kokoontuivat vain ryhmässä mutta kaksi kertaa viikossa. Opettajan ryhmät muodostettiin testien jälkeen, joten ne olivat mahdollisimman homogeenisia, eikä isoa ikä- tai tasoeroa ollut.

Opettaja D on kuusissakymmenissä oleva mies, joka opettaa konservatoriossa oppilaita pienistä lapsista ammattiopiskelijoihin. Hän käyttää lähes viikoittain yksittäisoppilailleen ryhmätuntia, jossa oppilaat kokoontuvat vuorollaan yhdessä soittamaan. Ryhmätunneilla ei paljon puhuta, vaan tunti on esiintymisharjoitus, josta palaute saadaan nauhoitetta kuuntelemalla sekä seuraavalla soittotunnilla opettajalta. Opettaja valmistautuu ryhmätunteihin siten, että keskustele kunkin oppilaan kanssa, onko nyt sopiva aika mennä ryhmätunnille esiintymään.

4.3 Aineiston analysointi

Luokittelin aineiston tutkimuskysymysten perusteella. Keskityin vastauksissa kysymyksiin pianonsoiton ryhmäopetuksen eduista, heikkouksista ja haasteista opettajalle ja opilaalle. Aineiston analyysissä on tunnistettavissa sisällön analyysia.²⁵

²⁵ Kyngäs & Vanhanen 1999

5 TULOKSET

5.1 Pianonsoiton ryhmäopetuksen edut

5.1.1 Oppilaille

Ryhmätunneilla koetaan taide-elämyksiä

Ryhmätunneilla eduksi nousi se, että niillä kuulee paljon musiikkia. Näin tutustuu laajaan ohjelmistoon. Yhteismusisoinnissa pienetkin lapset saavat soittaa mukana laajempaa skaalaa ja sointiväriä hyödyntäviä kokonaisuuksia, kuin mitä he yksin voisivat. Pianomuskarissa oman värinsä sointiin tuovat myös muskarisoittimet. Ryhmätunnit tarjoavat näin taide-elämyksiä.

”Ryhmässä joutuu odottamaan vuoroaan” – Vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Pianonsoiton ryhmäopetuksessa tärkeäksi eduksi nousi myös vuorovaikutustaitojen oppiminen. Ryhmässä oppii ottamaan vastuuta tavoitteen saavuttamiseksi. Pianoryhmissä kehittyy ystävyyssuhteita, jotka auttavat harrastuksen edetessä. Pianoryhmistä on tullut monia elinikäisiä ystävyyssuhteita. Varsinkin murrosiässä kaverisuhteet ovat monelle kantava voima harrastuksen jatkumiselle. Kavereiden keskuudessa vallitsee kannustava ilmapiiri, joka myös motivoi harjoittelemaan.

Ryhmä mahdollistaa monipuolisen oppimisen

Ryhmäopetuksen suurin etu on yhteisesti opetetut teoria-asiat. Niiden oppiminen paranee, kun asioita voidaan yhdessä tutkia ja niistä keskustella. Pianomuskarin ja pienten lasten ryhmäopetus koettiin haastatteluissani hyväksi työskentelytavaksi. Lapset toimivat luonnostaan yhdessä, ja ryhmän avulla opetusta voidaan rytmittää niin, että lapsi ei joudu liian ahtaalle, eikä tunnista tule raskasta. Myös pianostudiossa opetus jäsentyy hyvin. Kun jokin yhteinen asia on opetettu, jokainen voi kokeilla sitä itsenäisesti. Näin

harjoittelu- ja kokeiluaikaa tulee riittävästi. Tämä on antanut hyviä tuloksia etenkin vapaan säestyksen opetuksessa.

Toisen soittoa kuuntelemalla oppii paljon tekniikasta, ja tulkinnasta. Kuunteleminen on hyödyllistä myös siksi, että siinä aktivoituvat samat aivoalueet kuin itse soittaessa. Näin oppii tavallaan työtä tekemättä. Tarvittaessa kuuntelu- ja odotusaikaa voidaan ryhmäopetuksessa hyödyntää myös teorian tehtäviin ja pelien pelaamiseen.

Kaikissa ryhmäopetuksen muodoissa korostui opiskelijoiden innostus yhteismusisointiin ja sen järjestämisen helppous.

Ryhmätunneilla esiinnyttäen jatkuvasti toisille oppilaille. Tästä johtuen liika esiintymisjännitys vähenee ja oppilas rohkaistuu soittamaan omana persoonanaan. Oppilaat ymmärtävät koko pianonsoiton opiskelun tähtäävän siihen, että sävelletty musiikki syntyy uudestaan kuulijoiden korvissa. Koska opettaja D:n ryhmätunnit aina nauhoitetaan, tulee oppilaan edistymistä dokumentoitua pitkältikin ajalta, jolloin kehitys on helpommin havaittavissa. Nauha antaa lahjomattoman palautteen oppilaalle ja auttaa kehittämään soittoa. Ryhmätuntien sisällyttäminen oppilaan opinto-ohjelmaan lisää oppilaan motivaatiota harjoitteluun, kun tietää milloin kappale esitetään.

5.1.2 Opettajalle

Opettajat kokivat ryhmäopettamisen hyödyllisenä myös itselleen. Opettaja D koki omat ryhmätuntinsa palautteena omasta yksilöopetuksestaan. Opettaja havaitsee ryhmätunnilla puutteita opetuksessaan ja myös sen, mitä on saanut menemään perille. Opettaja C koki, että ryhmäopetuksessa opettajasta tulee nopea havainnoija. Tätä taitoa voi sitten käyttää myös yksilöopetuksessa. Opettaja voi hyödyntää oppilaiden ideoita opetuksessaan.

Opettaja säästää aikaa, kun yhteisesti voidaan opettaa teoria-asioita. Opetusta voi rytmittää niin, että yhteisten asioiden jälkeen keskittyy yksilöllisemmin oppilaisiin, toisten tehdessä muita tehtäviä tai etenkin pianostudiossa harjoitellessa.

5.2 Pianonsoiton ryhmäopetuksen haasteet ja heikkoudet

5.2.1 *Oppilaille*

Ryhmäopetuksen suurimpana heikkoutena nähtiin se, että samaa yksilöllistä kohtaamista kuin yksityistunneilla ei voida saavuttaa. Yleisenä ongelmana paitsi pianostudiossa koettiin oman vuoron odottaminen. Opettaja D ryhmätunnilla tämä koettiin kangistavana. Toisaalta opettaja B ajatteli, että odottamista on hyvä opetella ryhmätunnilla. Pianon ryhmäopetuksessa koettiin haittana se, että ei ehditä soittaa tarpeeksi. Edistyminen kapaleissa ja tekniikassa on hitaampaa kuin yksilöohjauksessa. Pianostudiotyöskentelyssä haittana koettiin se, että siinä ei saavuteta laajaa klassista piano-ohjelmistoa.

Opettaja D:n ryhmätunneilla heikkoutena oli jossain määrin se, että joutuu kohtaamaan tunteensa ja paljastamaan niitä. Tämä on toisaalta myös positiivista ja kasvattavaa.

5.2.2 *Opettajalle*

Ryhmäopetus koettiin opettajien keskuudessa haastavammaksi kuin yksilöopetus. Eri-tyisesti haastetta on silloin, jos ryhmässä on eritasoisia oppilaita ja keskittymisvaikeutta. Opettaja koki ajan puutteen samoin kuin oppilas. Yhtä asiaa ei voida hinkata ja toistaa niin paljon kuin yksilötunnilla. Kontaktin vähyys on haaste. Opettaja D koki ryhmätun-
tiansa paljastavan joskus itselle ikäviä manereita omassa opetuksessa. Ryhmäopetuksen haaste opettajalle on etenkin pianostudiossa myös oppilaiden etenemisen tarkan dokumentoinnin vaade, koska muuten tulevia tunteja on hankala suunnitella.

6 POHDINTA

6.1 Tulokset

Tutkimukseni vahvistaa aiempien tutkimusten tuloksia, joissa todetaan pianonsoiton ryhmäopetuksen olevan hyvä työkalu. Ryhmäopetus on hyvä lisä pianonsoiton opetukseen mutta ei voi kilpailla kokonaisuudessaan yksilöopetuksen kanssa. Suomalainen musiikkioppilaitosjärjestelmä perustuu yksilöopetukseen ja on saanut paljon kansainvälistä huomiota menestyksestään. Tätä hyvää järjestelmää ei pidä purkaa pelkkien taloudellisten intressien takia. Sen sijaan ryhmäopetusta voidaan perustellusti käyttää yksilöopetuksen lisänä ja rinnalla.

Ryhmäopetuksen selkeimpiä etuja on esiintymisjännityksen väheneminen. On ilmeistä, että kun jatkuvasti soittaa toisten läsnä ollessa, siitä tulee vähitellen luonnollista. Myös ryhmän positiivisella palautteella ja ryhmän ilmapiirillä on merkittävä vaikutus siihen, että saa myönteisiä kokemuksia toisten edessä soittamisesta. Tämä kävi ilmi myös Kesälän²⁶ ja Mattilan²⁷ tutkimuksissa.

Tutkimukseni vahvisti Kesälän tutkimuksessa saatuja tuloksia kuuntelemalla oppimisenä. Uutena asiana nousi pinnalle se, että aivotutkimus on osoittanut samojen aivoalueiden aktivoitumisen sekä soitettaessa että kuunneltaessa.

Myös Kesälä ja Mattila ovat todenneet ryhmäopetuksen aikaa säästävän puolen, sillä teoriaa voidaan opettaa usealle yhtä aikaa. Samoin he ovat todenneet ryhmäopetuksen vaativan opettajalta enemmän kuin yksilöopetuksen.

Tutkimuksessani kävi ilmi sama asia kuin Kesälälläkin: harrastuksen sosiaalisuus on kantava voima ongelmien yli.

²⁶Kesälä, 2005.

²⁷Mattila, 1987.

Tutkimus voisi toimia esitutkimuksena laajemmalle selvitykselle pianonsoiton ryhmäopetuksesta Suomessa. Jatkotutkimuksessa voitaisiin kartoittaa laajasti pianonsoiton opettajien kokemuksia ja metodeja sekä selvittää olisiko ryhmäopetusta tarpeen lisätä ja pianonsoiton ryhmäopetusta opettaa ammattiopiskelijoille.

6.2 Oppimisprosessini

Tämä tutkimus on kestäessään muodostunut hyvin mielenkiintoiseksi minulle. En ollut aikaisemmin törmännyt pianonsoiton ryhmäopetukseen, joten siihen tutustuminen on avannut minulle uusia ulottuvuuksia. Alun perin suhtauduin ryhmäopetukseen varauksella mutta nyt olen ymmärtänyt sen olevan yksi mahdollisuus pianonsoiton opettamiseen. Tehdessäni tutkimusta opin etsimään tietoa, ja luin ennakkoluulottomasti myös ulkomaista kirjallisuutta ja lehtiä. Sain paljon uusia ideoita opetuksen toteuttamiseen myös yksilöopetuksessa. Tärkeimpänä antina koin keskustelut kokeneiden pianonsoiton opettajien kanssa. He myös rohkaisivat minua ryhmäopetuksen järjestämiseen.

Työni on edennyt vaihtelevasti. Välillä olen saanut innostuksen, jolloin olen lukenut paljon kirjallisuutta, tehnyt haastatteluja ja kirjoittanut. Sitten on seurannut kausia, jolloin en ole edes vilkaissutkaan työhöni. Samalla olen kuitenkin useita kertoja törmännyt aiheeseen keskusteluissa. Näin työ on rakentunut myös alitajuisesti. Olen kokenut ohjaajani kommentit ja rohkaisut erittäin myönteisinä ja työtäni edistävinä. Työskentelyni on aina vilkastunut huomattavasti lähiopetusjaksojen lähestyessä, ja jatkunut jonkin aikaa sen jälkeen. Jos nyt aloittaisin työskentelyn uudelleen, pyrkisin järjestelmällisempään tiedonkeräykseen ja tallentamiseen. Kokoaisin kaikki aiheeseen liittyvät asiat ja paperit samaan kansioon, josta ne olisivat helposti löydettävissä. Tämä nopeuttaisi ja helpottaisi joihinkin asioihin palaamista.

7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Ryhmäopetuksessa pianonsoittoa voidaan opettaa useammalle oppilaalle. Opetus voi olla kustannustehokkaampaa kuin yksityisopetus, riippuen ryhmän toimivuudesta ja laitteistoista. Ryhmäopetuksessa on hyvä, jos oppilaat ovat mahdollisimman samantasoisia soittotaidoiltaan ja motorisilta kyvyiltään. Näin ryhmä voi edetä tasaisemmin.

Ryhmäopetus toimii hyvin pienten lasten alkeisopetuksessa, aikuisten vapaan säestyksen opetuksessa ja Kesälän tutkimuksen mukaan myös aikuisten harrasteena. Ryhmäopetus ei voi syrjäyttää yksilöopetusta esimerkiksi musiikin laajan oppimäärän pianonsoiton opetuksessa, sillä yksilöopetuksessa taidoissa päästään pidemmälle. Ryhmäopetusta kannattaisi kuitenkin tuoda yksilöopetuksen rinnalle. Näin opiskelijat saisivat tärkeitä kontakteja ja yhteismusisoiminen järjestyisi helpommin. Ryhmä pystyisi yhdessä ratkomaan ongelmia ja opiskelijat voisivat ottaa enemmän vastuuta toistensa oppimisesta. Ryhmäopetus on myös keino vähentää esiintymisjännitystä.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

- Coats, Sylvia 2006: Thinking as you play, Teaching Piano in Individual and Group Lessons. Indiana University press
- Jaques D.1984. Learning in Groups. London : Croom Helm
- Kauppila, Reijo A. 2005: Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot, vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. PS-kustannus
- Oksanen Anja, 2003, Digitaalisia oppimateriaalisovelluksia luokanopettajakoulutuksen pianonsoiton opetuksessa. Helsingin yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta, opettajankoulutuslaitos

Tutkielmat:

- Kesälä, Ulla 2005: Yksin vai yhdessä? Opettajien kokemuksia ryhmäopetuksen soveltuvuudesta pianonsoiton opiskeluun. Sibelius-Akatemia, Tutkielma
- Kovanen, Kimmo 2005: Ryhmäprosessin merkitys oppimisessa. Tampereen yliopisto, kasvatustieteen laitos, Pro gradu-tutkielma, s72
- Mattila, Tuula 1987: Ryhmä- ja yksittäisopetuksen vertailua pianonsoiton alkeisopetuksessa. Sibelius-Akatemia, Tutkielma

Lehtiartikkelit:

- Anderson, Richard 2006: From Paper Keyboard to MIDI: A Brief Look at Group Piano through the 20th Century. Piano Pedagogy Forum 2006 Volume 9. No 2
- Kyngäs & Vanhanen 1999. Sisällönanalyysi. Hoitotiede 11(1)/1999, s.3-12
- Nevamäki-Karri, Kirsi-Marja 1999: Yhdessä oppimisen iloa. Rondo 8/1999 s40-44

LIITE

Haastattelukysymyksiä Pianonsoiton ryhmäopetuksen etujen ja haittojen tutkimiseksi

TAUSTA KYSYMYKSET:

- Kauanko olet toiminut pianonsoiton opettajana?
- Ikäsi
- Sukupuoli
- Käytätkö ryhmäopetusta opetusmenetelmänä?

TUTKIMUSKYSYMYSET

- 1 Minkälaisia ryhmiä olet opettanut? (esim. lapsi, nuoriso, aikuis tai tyttö, poika, taitotaso aloittaja, edistynyt)
- 2 Millä tavalla järjestät ryhmäopetuksen? (yhteistunnit, mestarikurssin tapaan, pianolaboratoriota hyödyntäen, pelejä ja leikkejä yms. hyödyntäen, yksi opetuksessa, muut kuuntelevat? Jollain muulla tavalla,)
- 3 Mitä asioita käsittelet ryhmätunneilla? (rytmi, harmonia, melodia, muodot, fraasit, fraaseeraus, balanssi, soittotekniset ongelmat yms.)
- 4 Kuinka itse valmistaudut ryhmätilanteeseen?
- 5 Miten ryhmänjäsenten ikä- ja tasoero vaikuttaa opetukseen?
- 6 Mitä ryhmätunnilla ei kannata tehdä? Mikä toimii yksilötunnilla mutta ei ryhmässä?

7 Minkälainen on ryhmäopetuksen tilavaatimus? Tarvitaanko joitakin erityisvarusteita? (esim., pelejä, pianolaboratorion varustus, liikkumatilaa yms.)(- Jos ikä tai kehitystaso vaikuttaa, niin miten?)

RYHMÄOPETUKSEN EDUT JA HEIKKOUEDET: (Vertaa ryhmätuntia yksilöopetukseen.)

8. Mitkä ovat ryhmäopetuksen vahvuudet opettajan näkökulmasta?

9. Mitkä ovat mielestäsi ryhmäopetuksen vahvuudet opiskelijan näkökulmasta?

10. Mitkä ovat ryhmäopetuksen heikkoudet tai vaikeudet opettajan näkökulmasta?

11. Mitkä ovat ryhmäopetuksen heikkoudet opiskelijan näkökulmasta?

Muuta huomionarvoista pianonsoiton ryhmäopetuksesta: